VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

Johtopäätökset edellytyksistä vahvistaa ilmastolain ohjausvaikutusta

21.10.2020 I prof. Mikael Hildén, Suomen ympäristökeskus ja UUSILMA hanketiimi

Tarkastelu on keskittynyt ilmastolakiin, joka on osa laajempaa ilmastolainsäädäntöä

- Ilmastolaki on puitelaki, joka tukeutuu muuhun lainsäädäntöön
- Hankkeessa on lähdetty siitä, että lain luonne ei muutu
- Uusien keinojen tulee sopia puitelakiin
- Myös muuta lainsäädäntöä on kehitettävä

Hiilineutraalius on tärkeä, mutta samalla vaikea käsite lainsäädännössä

- Globaalilla tasolla on arvioitu miten nopeasti on saavutettava tasapaino päästöjen ja nielujen välille Pariisissa sovitun tavoitteen saavuttamiseksi
- Arvion pohjalta voidaan muodostaa globaali hiilibudjetti, joka kertoo siitä kuinka paljon hiilidioksidia ihmiskunta voi päästää ilmakehään ja silti välttää haitallista lämpenemistä
- Globaali budjetti voidaan ajatella jaettavaksi maanosien ja valtioiden kesken ja sen perusteella arvioida milloin maan tulisi olla hiilineutraali

Päästöbudjetti on keino viestiä etenemisestä kohti hiilineutraaliutta ja tukee eri toimijoiden pitkäjänteistä sitoutumista

- EU:n Komission luonnostelemaan ilmastolakiin on ehdotettu päästöbudjetteja
- Ilmastotyössä pitkäjänteisyys on keskeistä
- Selkeät tavoitteet tukevat innovatiivisten ratkaisujen syntymistä energiantuotannossa, lämmityksessä, liikenteessä
- Maankäytön hiilinielujen kehitys vaikuttaa ratkaisevasti budjetteihin mentäessä kohti hiilineutraaliutta

Kompensaatiot ovat tärkeitä, mutta niiden hallinta on vaativa tehtävä

- Päästökauppajärjestelmä toimii kompensaationa niille, joille omien päästöjen vähentäminen on kallista
- Vapaaehtoisissa kompensaatiossa toimintaperiaate on sama, mutta sääntely on puutteellinen ja käytännöt kehittymättömiä
- Se, joka hankkii vapailta markkinoilta päästökompensaatioita joutuu itse mm. selvittämään johtaako kompensaatio aidosti lisäisiin päästövähennyksiin
- Ilmastolaki ei ole ensisijainen väline ratkaista vapaaehtoisten kompensaatioiden haasteita, mutta hankkeessa tunnistettiin ratkaisujen siemeniä, joita voi kehittää edelleen muussa sääntelyssä.

Hiilimarkkinoiden laajentaminen nieluilla kannustaisi turvaamaan nieluja

- Nielukauppa on kokeiluasteella ja kokemuksia kertyy, mutta yksityiskohdissa on niin paljon epävarmuutta, että yksityiskohtainen säätäminen markkinoista ei vielä ole mahdollista.
- Nykyinen nieluseuranta ei ota ollenkaan huomioon ns. teknisiä nieluja, mikä rajoittaa kiinnostusta kehittää niitä

Ilmastolakia ja muuta ilmastolainsäädäntöä on perusteltua kehittää yhdessä

- Päästöbudjettien saavuttaminen edellyttää, että ilmastolain mukaiset suunnitelmat otetaan huomioon muussa lainsäädännössä
- Yhteiset periaatteet ja linjaukset, kuten oikeudenmukainen siirtymä, ilmastovaikutusten arviointi talousarvioissa ja kuntien päästötavoitteet, vaativat toteutuakseen muun lainsäädännön tukea.
- Kompensaatioiden luotettavuuden ja kuluttajasuojan varmistaminen vaativat erillistä sääntelyä, johon voi sisältyä esimerkiksi luotettavien toimittajien rekisteri, säännöt osto- ja myyntitapahtumien rekisteröinnistä, palveluntarjoajien oman valvonnan periaatteet jne.

Mene: www.menti.com
anna koodi 75 32 54 1

Aseta seuraavat ehdotukset tärkeysjärjestykseen

- Ilmastolakiin sitova valtakunnallinen päästöbudjetti viisivuotiskausiksi
- Erillislainsäädännössä pelisäännöt päästökompensaatioille
- Ilmastolakiin sisällytetään oikeudenmukaisen siirtymän periaate
- Ilmastolakiin kirjataan velvoite kunnille asettaa yhdessä tai erikseen päästötavoite
- Ilmastolakiin sisällytetään velvoite arvioida lait ja talousarviot ilmastonäkökulmasta

Kiitos!

Koko hanketiimin puolesta
Lisätietoja: Mikael.hilden@ymparisto.fi

SYKE

ILMATIETEEN LAITOS
METEOROLOGISKA INSTITUTET
FINNISH METEOROLOGICAL INSTITUTE

HELSINGIN YLIOPISTO

TYRSKY consulting

EKROOS & KIVINIEMI